

**แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด**
**Guidelines For Teaching Management To Increase The School Effectiveness
Under Roi-Et Secondary Education Service Area Office**

พวงเพชร นรทีทาน¹ และ วิมลพร สุวรรณแสนทวี²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Puangpet Norateethan¹ and Vimonporn Suwanseantavee²
Mahamakut Buddhist University Roi-Et Campus^{1,2}
Corresponding Author, E-mail: norateethan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น การจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด และ 2) ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำนวน 335 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.67 – 1.00 และความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .93

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นโดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.35 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน

* ได้รับบทความ: 19 กรกฎาคม 2566; แก้ไขบทความ: 23 กันยายน 2566; ตอรับตีพิมพ์: 29 กันยายน 2566

ด้านการกำหนดเนื้อหาการจัดการเรียนการสอน และด้านการใช้สื่อการจัดการเรียนการสอนต่ำสุดคือ ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

2. แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ประกอบไปด้วย การจัดการเรียนการสอนตรงตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดวัตถุประสงค์สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ความยากง่ายของเนื้อหา ปรับตามศักยภาพของผู้เรียนมีการใช้สื่อ นวัตกรรมที่ทันสมัย หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนการวัดผล และประเมินผลมีความหลากหลาย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

คำสำคัญ: แนวทาง; การจัดการเรียนการสอน; ประสิทธิภาพสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this thesis research are: 1) to study the current situation, desired situation, and necessary requirements for teaching management in order to increase the effectiveness of educational institutions under the supervision of the Secondary Educational Service Area Office in Roi Et province and 2) to study the strategies and guidelines for teaching management in order to increase the effectiveness of educational institutions under the supervision of the Secondary Educational Service Area Office in Roi Et province. It is a mixed methods research (Mix Method). The sample group in this research are 335 school administrators and teachers from secondary schools under the supervision of the Secondary Educational Service Area Office in Roi Et province. The research tool to collect data is a questionnaire with a reliability value of 0.93 and a validity value ranging from 0.67-1.00.

The results showed that

1. The current state of teaching management to enhance the effectiveness of education is at a moderate level. The desired state of teaching management to maximize the effectiveness of education is at the highest level, and the overall level of necessity is valued at 0.35. The areas of objective setting for teaching management are the highest, followed by teaching management, content setting for teaching management, and the use of teaching management media. The lowest area is the measurement and evaluation of teaching management outcomes.

2. Guidelines for teaching and learning management to increase the effectiveness of schools under the Roi Et Secondary Educational Service Area Office consist of teaching and learning management in accordance with the basic education core curriculum, setting objectives in line with learning standards, adjusting the difficulty of content according to the potential of learners, using up-to-date and diverse innovative media suitable for learners, and diverse measurement and evaluation methods that consider individual differences.

Keywords: Guidelines; Teaching and Learning Management; Effectiveness of Educational Institutes

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองได้ให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน พอเหมาะในทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นสังคมคุณภาพสังคมคุณธรรมและสังคมที่สมดุล สามารถบูรณาการชีวิตไทยกับสังคมสากลได้อย่างมีความสุขแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จัก รักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยรู้จักรักผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติอันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งพาตนเองมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และในมาตรา 39 กำหนดว่า “ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามหน้าที่ กำหนดในกฎกระทรวง” มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัวรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนของ สมภพ ศรีพูล (2560) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า 1) สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พบว่า มีระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) หลักการจัดการเรียนการสอนที่ดีในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาพบว่า เนื้อหาการจัดการเรียนการสอน ในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข 3) การใช้สื่อและเทคนิคการสอนมาช่วยเสริมให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 4) กิจกรรมการเรียนการสอนครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นในห้องเรียน 5) การวัดและประเมินผล ครูจัดให้มีการทดสอบย่อยระหว่างเรียนและการทดสอบปลายภาคตามที่กำหนดไว้

จากการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับเขตพื้นที่สามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้อีก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ที่มีความหลากหลายในเรื่องขนาดโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้เรียน สังคม สภาพแวดล้อมและบริบทสถานศึกษา โดยจะทำการศึกษาใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการกำหนดเนื้อหาการจัดการเรียนการสอน 5) ด้านการใช้สื่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นประโยชน์แก่ครูและบุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด อันจะนำไปสู่การวางแผนการจัดระบบการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและนโยบายการศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น การจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน และครูผู้สอน จำนวน 318 คน รวมทั้งสิ้น 335 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด, 2565) โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R.V., & Morgan, D.W.1970) โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่ใช้สอบถามระดับการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ โดยถามเกี่ยวกับตำแหน่ง ระดับการศึกษาและขนาดโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษา แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ค่าความตรงตามเนื้อหา อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index) แบบสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 2 โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนที่มีโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ (Gifted) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้และจัดทำรายงานผลการศึกษา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ดโดยรวม

การจัดการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.48	0.55	ปานกลาง	4.70	0.47	มากที่สุด
2. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน	3.46	0.52	ปานกลาง	4.69	0.47	มากที่สุด
3. ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน	3.45	0.55	ปานกลาง	4.63	0.50	มากที่สุด
4. ด้านการกำหนดเนื้อหาการจัดการเรียนการสอน	3.45	0.52	ปานกลาง	4.66	0.48	มากที่สุด
5. ด้านการใช้สื่อการจัดการเรียนการสอน	3.47	0.55	ปานกลาง	4.67	0.49	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	3.46	0.54	ปานกลาง	4.67	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.46$, S.D.= 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.48$, S.D.= 0.55) ด้านการใช้สื่อการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.47$, S.D.= 0.55) และด้านการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.46$, S.D. = 0.52)

สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D.= 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.70$, S.D.= 0.47) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.69$, S.D.= 0.47) และด้านการใช้สื่อการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.67$, S.D.= 0.49)

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดโดยรวม

การจัดการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษา	สภาพ ปัจจุบัน (D)	สภาพที่ พึงประสงค์ (I)	PNI	ลำดับ
1. ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.48	4.70	0.35	2
2. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน	3.46	4.69	0.36	1

3. ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน	3.45	4.63	0.34	3
4. ด้านการกำหนดเนื้อหาการจัดการเรียนการสอน	3.45	4.66	0.35	2
5. ด้านการใช้สื่อการจัดการเรียนการสอน	3.47	4.67	0.35	2
รวมเฉลี่ย	3.46	4.67	0.35	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ลำดับความต้องจำเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด อยู่ระหว่าง 0.34 - 0.36 รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า PNI มากกว่า .30 และมีความสำคัญเป็น 3 ลำดับแรก คือ ลำดับที่ 1 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.36$) ลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.35$) ด้านการกำหนดเนื้อหาการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.35$) และด้านการใช้สื่อการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.35$) ลำดับที่ 3 ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.34$)

2. การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดการศึกษา สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน การกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อระบุมความคาดหวังที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งประกอบไปด้วย K (Knowledge) ความรู้ ความเข้าใจ P (Process) กระบวนการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในการดำเนินชีวิต และ A (attitude) เจตคติ

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล ออกแบบการจัดการเรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหา กับธรรมชาติวิชา กับวัตถุประสงค์ จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ตามความถนัดของผู้เรียน ยึดผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เน้นสร้างประสบการณ์จริงให้เกิดกับผู้เรียน

3) ด้านการกำหนดเนื้อหาการจัดการเรียนการสอน การกำหนดเนื้อหาการจัดการเรียนการสอน วิชาพื้นฐานยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนวิชาเพิ่มเติมให้ปรับตามบริบทของสถานศึกษา เหมาะกับครูผู้สอนกับผู้เรียน ความยากง่ายของเนื้อหาปรับตามศักยภาพของผู้เรียน เนื้อหาให้มีความสอดคล้องกับสื่อการเรียนการสอน เพื่อฝึกทักษะในการทำข้อสอบ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงและ

สามารถสอบเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตนเองสูงสุดตามกำลังหรือ ศักยภาพของแต่ละคน

4) ด้านการใช้สื่อการจัดการเรียนการสอน มีการส่งเสริมครูผู้สอนในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม โดยการอบรมเพื่อให้ทันยุคสมัยอยู่เสมอ และเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถสร้างสื่อ นวัตกรรม ที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองสู่มาตรฐานการเรียนรู้สากลและมีความเหมาะสมกับศักยภาพที่แท้จริงของตน ห้องเรียนทุกห้องติดแอร์ มีอุปกรณ์พร้อม เช่น โปรเจคเตอร์ ทีวี อินเทอร์เน็ต ไมค์โครโฟน และเครื่องเสียง เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน

5) ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาร่วมทำข้อตกลง (MOU) ตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกันกับสถานศึกษา การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา ใช้เครื่องมือวัดที่มีความหลากหลาย วัดตามความถนัด ตามศักยภาพ วัดตามความแตกต่างของผู้เรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษาพบว่าสภาพปัจจุบันของการแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะกระบวนการจัดการเรียนการสอนในสภาวะการดำเนินชีวิตวิถีใหม่เป็นการปฏิบัติงานที่ยังมีข้อจำกัดในหลายมิติ การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้บรรลุวัตถุประสงค์สูงสุดในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษาจึงยังต้องมีการพัฒนาและปรับตัวให้เข้าสภาวะการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการพัฒนาสถานศึกษาจึงต้องเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและการจัดการศึกษาของชาติ ซึ่งเป็นการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ ครูผู้สอนออกแบบการสอนด้วยเทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกวิชาเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2561) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับศักยภาพและบริบทของผู้เรียน

การกำหนดบทบาทของตัวผู้สอนและผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย การออกแบบการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้งแปดกลุ่มสาระการเรียนรู้ และนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ ของการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูผู้สอนมีการออกแบบการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด มีการกำหนด วัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมพฤติกรรมทางด้านสติปัญญา ด้านจิตใจ และด้านการปฏิบัติ มีการวัดและประเมินผลการเรียนที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนด มีการสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลครอบคลุมเนื้อหา เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สถานศึกษา จัดครูเข้าสอนตรงตามสาขาวิชา หรือความถนัด หรือความรู้ความสามารถ เตรียมกรอบเนื้อหาในการจัดการเรียน การสอน ครูผู้สอนมีความแม่นยำในเนื้อหาการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูผู้สอนมีการอบรมพัฒนาตนเองในการใช้การเรียนการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียน มีการสร้าง สื่อ นวัตกรรม บริหารควรให้ความสำคัญกับส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้มีทักษะ ที่จำเป็นในการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพก้าวหน้ายุค แห่งการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2554) การจัดการเรียนการสอนประกอบไปด้วย องค์ประกอบต่างๆ ที่ได้รับการจัดระบบไว้เพื่อให้มีความสัมพันธ์และส่งเสริมกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการใช้สื่อการเรียน การสอนที่ทันสมัย ก้าวทันในยุคปัจจุบัน กระบวนการเรียนการสอนมีการเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมุ่งเน้นการค้นคว้าสร้างความรู้ร่วมกับผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนร่วมประเมินผล การเรียนรู้ของตนเอง กิจกรรมและสื่อการเรียนสอดคล้องและสัมพันธ์กันส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถ ของผู้เรียนแต่ละคน บทเรียนท้าทายทางปัญญาคำถามต่าง ๆ มีการพัฒนาทักษะการคิดอารมณ์และ ความรู้สึกให้โอกาสในการแสดงออกอย่างอิสระมีความคาดหวังความเป็นเลิศของนักเรียนร่วมกันทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง นักเรียน และครู มีการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ ฆนัท ธาตุทอง (2559) การจัดการเรียนการสอน เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนดำเนินการ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญ อันเป็นลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะของวิธีนั้น สอดรับกับงานวิจัยของ เซาเรต ใจทัด (2559) ได้ศึกษา การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี พบว่า 1. การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด การจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานีมีทั้งหมด 6 องค์ประกอบและ 33 ตัวชี้วัด

ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3. สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระดาว ปญญารโ (มินวาน) (2560) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษานานาชาติ อยู่ในระดับดีมากทุกด้าน คือ การวัดและประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ หลักสูตรสาระการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน

จากการศึกษาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวม มีค่าความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.35 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านความรู้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านเจตคติ ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนตรงตามหลักสูตรสถานศึกษา ครอบคลุมพฤติกรรมทางด้านสติปัญญา การปฏิบัติ และด้านจิตใจ ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลที่มุ่งวัดสมรรถนะอันเป็นองค์รวมของความรู้ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน และเพื่อตัดสินผลการเรียน ด้านการกำหนดเนื้อหาการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีการเตรียมเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนตรงตามช่วงวัย และความถนัดของผู้เรียน มีการเตรียมเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนตรงตามหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการใช้สื่อการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษามีการตรวจสอบติดตาม ประเมินผลการใช้สื่อการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง การใช้สื่อการเรียนการสอนที่ตรงตามเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของเมือง สุวรรณแสนทวี (2563) ได้ศึกษาการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 พบว่า ความต้องการจำเป็นการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดการฝึกอาชีพ ด้านการจัดหลักสูตร และด้านการวัดและการประเมินผล

2. สรุปแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาประกอบไปด้วย การจัดการเรียนการสอนตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับมาตรฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื้อหาการจัดการเรียนการสอนความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียน มีการใช้สื่อการจัดการเรียนการสอนทันสมัย หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียน การวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน เครื่องมือวัดมีความหลากหลาย วัดตามศักยภาพของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพนั้นจะต้องประกอบด้วย หลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนครู ที่มีความยืดหยุ่น มีความเป็นสากลทัดเทียมมาตรฐานโลก มีเนื้อหาที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับโลกปัจจุบันและอนาคตเปิดโอกาสให้ชุมชนหรือสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา โดยสอดคล้องกับแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ (2551) หลักสูตรมีความยืดหยุ่น และหลากหลาย เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของชุมชนหรือสังคม กระบวนการเรียนการสอนจะต้องเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางโดยมุ่งเน้นการค้นคว้าสร้างความรู้ร่วมกับผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนร่วมประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง กิจกรรมและสื่อการเรียนสอดคล้องและสัมพันธ์กันส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน สอดรับกับงานวิจัยของ รวีวรรณ พลทะกลาง และคณะ (2566) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักคุณธรรมสังคหวัตถุ 4 จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้การวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรสร้างเกณฑ์การประเมินความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาประชุมจัดทำแผนการจัดการเรียนรูปรูปแบบ มีส่วนร่วมตามสาระและหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานวัดประเมินผล วางแผนการนิเทศและรับการนิเทศภายในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น โรงเรียนควรส่งเสริม สนับสนุนครูผู้สอนให้มีการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชา มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

2) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น โรงเรียนควรส่งเสริม สนับสนุนครูผู้สอนให้มีการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมพฤติกรรมทางด้านสติปัญญา ทางด้านจิตใจและทางด้านการปฏิบัติ

2. ข้อเสนอแนะนำไปใช้

1) ควรมีศึกษาค้นคว้าและให้ความสำคัญในด้านของการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บรรลุประสิทธิผลของสถานศึกษา

2) ควรแผนวทางการจัดการเรียนการสอน ให้ตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษา ให้การบริหารจัดการของสถานศึกษาเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพต่อไป

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

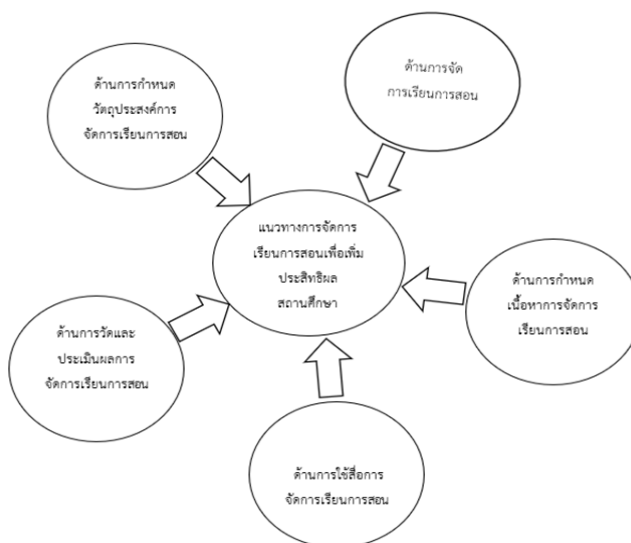
1) ควรมีการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

2) ควรมีการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษาเอกชน เพื่อนำมาใช้เปรียบเทียบเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เช่น การศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นโดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.35 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการกำหนดเนื้อหาการจัดการเรียนการสอน และด้านการใช้สื่อ การจัดการเรียนการสอน ต่ำสุดคือ ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ประกอบไปด้วยการจัดการเรียนการสอนตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ความยากง่ายของเนื้อหาปรับตามศักยภาพของผู้เรียนมีการใช้สื่อนวัตกรรม ที่ทันสมัย หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนการวัดผลและประเมินผลมีความหลากหลาย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังภาพ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- เฉลิมพล ศรีรักษ์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เชาวเรศ ใจทัต. (2559). การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงเขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เมือง สุวรรณแสนทวี (2563). การบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 โดยใช้หลักอิทธิบาท 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). นครปฐม: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- นนท์ ธาดทอง. (2559). หลักการจัดการเรียนรู้. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ทิตนา แหมมณี. (2554). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: เค เอ็ม พรินท์.

- นวพร ธรรมกิจวัฒน์. (2562). การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดบุรีรัมย์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้นฉบับปรับปรุง (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- พระดาว ปณฺญารโธ (มินวน). (2560). แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รวีวรรณ พลทะกลาง, กฤตยากร ลดาวัลย์ และ วิมลพร สุวรรณแสนทวี. (2566). การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 7(1), 103 - 114.
- สมภพ ศรีพูล. (2560). แนวทางการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษเขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. (2565). สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2565, จาก <http://www.secondary27.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). คู่มือการปฏิบัติงานของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.